

СТАНОВИЩЕ

от доцент д-р **Катя Грозева Исса**, Департамент по приложна лингвистика и физическа култура на Университета по архитектура, строителство и геодезия, член на научното жури, съгласно заповед № 73/09.06.2016 г. на Директора на Института за български език – БАН,

относно дисертационния труд на **Кристияна Симеонова Симеонова**, докторантка в секцията по терминология към Института за български език – БАН, представен за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 2.1 Филология, докторска програма „Български език“, на тема: „Лингвистична характеристика на съвременната българска политическа терминология“ с научен консултант чл.-кор. проф. д. ф. н. **Мария Попова**

Дисертационният труд представлява изследване, посветено на съвременното състояние и функциониране на българската политическа терминология. Темата е дисертабилна и много актуална, особено предвид факта, че цялостно изследване върху системността и начините за създаване на съвременната българска политическа терминология до момента няма, няма и цялостна оценка за нейното състояние, езикова мотивираност, нормативност и правилност. Дисертацията е структурирана съгласно стандартните изисквания и съдържа общо 315 страници, илюстрирана е с много примери от съвременния български политически дискурс, отразен в медийното пространство, както и от 40 на брой източника – общи речници, специални речници, енциклопедии и други трудове. Илюстративният материал е извлечен от Конституцията на Република България, от официални документи от партийни конгреси и форуми, от други официални политически документи и пр. Също така са използвани учебниците по история за средните общообразователни училища, които засягат периода след Втората световна война, както и учебници за ВУЗ по специалностите история, политология и публична администрация. Библиографията съдържа справочници, монографии на отделни учени, статии и студии в научния печат, научни сборници, материали от периодичния печат, от Интернет, от електронните медии. Коментираният като илюстративен материал около 2500 термина, терминоелементи и названия са внушителен брой, достатъчен, за да гарантира научна достоверност и представителност на направените в хода на разработката изводи. Всички дефиниции на използваните понятия са взети от общите речници на българския език, посочени в главата „Източници на материала“. Авторефератът резюмира в 50 страници основните постановки от дисертацията, посочва неоспоримите приносни елементи на труда и публикуваните по темата 19 на брой статии и доклади.

Целта, която си поставя Симеонова, е ясно формулирана в увода на дисертационния труд: „възможно най-цялостно да се очертае съвременната картина и възможно най-пълно да се представи съвременното състояние и функционирането на българската политическа терминология като специализирана лексикална подсистема на българския книжовен език“ (с. 13). За постигането на тази цел докторантката си поставя ясно формулирани конкретни задачи, чието изпълнение представлява безспорни приносни моменти и практически приложения както в езиковедски, така и в дидактически, и в приложен аспект.

В дисертацията подробно се обясняват основни метатермини като *термин*, *терминоелемент*, *терминологична лексика* и *терминология*. Безспорна е констатацията на докторантката, че „термините стават все по-активна лексика не само в езика на съответните науки, специалности и професионални сфери на дейност, но и в комуникативните актове на цялото общество, т. е. всяка терминологична система не функционира като затворена, изолирана система, а функционира в рамките на общата езикова система на даден език“ (с. 29). Главната задача на Симеонова – да очертае основните тенденции при образуването на нови политически термини през последните десетилетия на ХХ и началото на ХХІ в. – е постигната чрез установяване на словообразователните начини и средства, които проявяват най-голяма активност, изследване на словообразователните варианти, проследяване на конкуренцията между отделните словообразователни средства и варианти в процеса на терминологична номинация, прогнозиране на бъдещите словообразователни модели. Терминологичната номинация се извършва въз основа на въведения от М. Попова **комплексен подход** в терминологията, чрез който терминът се разглежда като една многоаспектна цялост. Всеки термин представлява единство от понятийна, логическа, семантична и формална структура. Кр. Симеонова извежда своите тези чрез различните начини за терминологична номинация – лексикално-морфологичен (използване на префиксно-суфиксните модели), лексикално-семантичен (използване на семантични техники), лексикално-синтактичен. Тя предлага научни критерии, на базата на които да се преодолее и предотврати възможността за терминологични обърквания и излишна дублетност. В дисертацията подробно се разглеждат и термините от чужд произход и се поставя въпросът какво трябва да бъде тяхното място в езика ни като цяло и в частност в политическия дискурс. Докторантката убедено смята, че днес трябва да има разумен и умерен пуризм, стъпил на здрава реалистична основа. „Именно той ще спаси българския език от обезличаване и обезбългаряване“ (с. 177). Въпреки строго научния стил, към който се придържа в описание на явленията многозначност, омонимия, синонимия, антонимия и паронимия, въпреки собственото ѝ признание, че „Всяко радикално изменение в условията, в които живеят носителите на даден език, намира най-пълно отражение най-вече в областта на обществено-политическата лексика, която се променя толкова по-интензивно, колкото по-съществени са измененията в политическата и икономическата обстановка“ (с. 257), Кр. Симеонова не скрива дълбокото си възмущение от грозните езикови прояви в политическия дискурс. Затова в тази работа, както и в целия си професионален път, тя неуморно се бори за намирането на най-точната, най-правилната и най-адекватната езикова форма на термините в съответствие със спецификата на политическата ситуация в България.

В заключение, предвид актуалността на темата, обема на свършената работа, показваща дългогодишни наблюдения, усърдни занимания, трудоемка дейност, чийто завършек е анализирането, научният прочит на политическата действителност, считам, че дисертационният труд има безспорни научни приноси както за българската терминология, така и за българското езикознание, и за повишаване на политическата култура на българското общество. Въз основа на това убедено препоръчвам на членовете на научното жури да гласуват за присъждане на Кристияна Симеонова Симеонова на образователната и научна степен „доктор“ по направление 2.1 Филология, докторска програма „Български език“.

София, 05. 06. 2016 г.

Подпис:

доц. д-р Катя Исса